

[https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14\(1\)-14](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14(1)-14)

Кандидат хімічних наук, доцент **ВАСИЛЬ ШУНКОВ**
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, Україна
E-mail: svshunkov@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3130-2250>

МІЖПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ФАРМАЦЕВТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена розкриттю особливостей міжпрофесійної освіти (МПО) фармацевтів у досвіді Великої Британії. Встановлено, що міжпрофесійна освіта почала інтегруватися в освітню систему Великої Британії у відповідь на зростаючу потребу в координації медичних послуг та підвищення якості медичної допомоги. Констатовано, що міжпрофесійна освіта визначається Центром сприяння міжпрофесійному навчанню (CAIPE) як «процес, коли дві або більше професій у сфері охорони здоров'я або соціальних послуг навчаються інтерактивно з загальною метою забезпечення ефективної співпраці та покращення результатів для здоров'я пацієнтів. Встановлено, що принаймні дві третини університетів Великої Британії включають МПО до своїх освітніх програм. Представлено успішні програми МПО як частини фармацевтичних програм університетів Великої Британії, їх позитивний вплив на професійний розвиток майбутніх фармацевтів та покращення якості медичних послуг. Встановлено, що основними елементами таких програм є спільні лекції, симуляційні заняття та групові проєкти, що сприяють розвитку навичок командної роботи та комунікації. Велика увага у МПО фармацевтів приділяється розвитку ключових компетентностей для ефективної міжпрофесійної колаборативної практики, співпраці у в мультидисциплінарних командах.

У процесі дослідження з'ясовано, що для міжпрофесійної освіти були прийняті та адаптовані різноманітні методи навчання з професійної освіти: активні, інтерактивні, рефлексивні та орієнтовані на пацієнта. Константовано, що серед методів розвитку компетентностей МПО студентів-фармацевтів використовуються проблемно-орієнтоване навчання, навчання на основі спостережень, лабораторне симульоване навчання, на основі кейсів, майстер класи, електронне навчання. Ці методи сприяють розвитку навичок комунікації, командної роботи, лідерства та етичної практики студентів-фармацевтів.

Зроблено висновок, що інтеграція МПО у навчальні програми медичних вищих навчальних закладів сприяє формуванню кваліфікованих і всебічно підготовлених фахівців у сфері охорони здоров'я.

***Ключові слова:** міжпрофесійна підготовка, фармацевти, Велика Британія, фармацевтична освіта, міжпрофесійні програми, компетентності, методи навчання.*

INTERPROFESSIONAL EDUCATION FOR PHARMACISTS AT THE UNIVERSITIES OF GREAT BRITAIN

ABSTRACT

The article is dedicated to revealing the features of interprofessional education (IPE) for pharmacists in the experience of Great Britain. It is established that

interprofessional education began to integrate into the educational system of the United Kingdom in response to the growing need for coordination of medical services and the improvement of the quality of healthcare. It is stated that the Centre for the Advancement of Interprofessional Education (CAIPE) defines interprofessional education as "a process where two or more professions in health or social care learn interactively with the common goal of providing effective collaboration and improving health outcomes for patients." It is found that at least two-thirds of the UK universities include IPE in their educational programs. Successful IPE programs are presented as a part of pharmaceutical programs at the UK universities; their positive impact on the professional development of future pharmacists and the improvement of healthcare quality is proved. It is established that the main elements of such programs are joint lectures, simulation exercises, and group projects that contribute to developing teamwork and communication skills. Great attention is paid to developing key competencies for effective interprofessional collaborative practice and collaboration in multidisciplinary teams in the IPE of pharmacists.

In the process of the research, it is found out that various methods of professional training were adopted and adapted for interprofessional education: active, interactive, reflective and patient-oriented. It is stated that among the methods of developing IPE competencies for pharmacy students are problem-based learning, observational learning, laboratory simulation-based learning, case-based learning, workshops, and e-learning. These methods help pharmacy students to develop their communication skills, teamwork, leadership, and ethical practice. It is concluded that the integration of IPE into the curricula of medical higher education institutions contributes to the formation of qualified and comprehensively prepared specialists in the field of healthcare.

Keywords: *interprofessional education, pharmacists, United Kingdom, pharmaceutical education, interprofessional programs, competencies, teaching methods.*

ВСТУП

Міжпрофесійна освіта (МПО) – це інтеграція навчальних програм та практик, яка об'єднує студентів з різних професій для спільного навчання, обміну знаннями та розвитку навичок командної роботи. МПО спрямована на поліпшення якості медичних послуг шляхом розвитку співпраці між різними професіями охорони здоров'я.

Для фармацевтів МПО є важливою складовою освіти, оскільки вони відіграють ключову роль у команді медичних працівників. МПО дозволяє фармацевтам краще розуміти роль та обов'язки інших медичних професій, що сприяє ефективній комунікації та координації, знижує ризик медичних помилок та покращує загальний результат лікування пацієнтів.

МПО є ключовим елементом сучасної фармацевтичної освіти, яка сприяє розвитку навичок командної роботи, комунікації та координації між медичними професіями. Актуальним у цьому контексті є досвід Великої Британії, де підготовка майбутніх фармацевтів здійснюється відповідно до світових стандартів, а успішні програми МПО в університетах Великої Британії мають позитивний вплив на професійний розвиток майбутніх фармацевтів та покращення якості медичних послуг. Відгуки студентів та викладачів підтверджують ефективність впровадження МПО та вказують на його важливість для майбутніх медичних працівників.

Міжпрофесійна освіта у фармацевтичних програмах університетів Великої Британії має значні переваги для студентів та викладачів, сприяючи розвитку навичок командної роботи, комунікації та професійного зростання. Однак впровадження МПО

стикається з організаційними, ресурсними та культурними викликами. Для подолання цих труднощів необхідно здійснювати планування та координацію, забезпечувати фінансування та підтримку викладачів, а також формувати сприятливе середовище для співпраці.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей міжпрофесійної освіти фармацевтів в університетах Великої Британії.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Науковий і практичний інтерес становлять праці зарубіжних дослідників з проблем міжпрофесійної освіти фармацевтів у Великій Британії, таких як: І. Андерсон (E. Anderson), Г. Барр (H. Barr), Дж. Бун (J. Boone), М. Брювер (M. Brewer), Т. Брок (T. Brock), Дж. Джессон (J. Jesson), І. Коппель (I. Koppel), С. Лепкін (S. Lapkin), Н. Ленглі (N. Langley), Н. Патель (N. Patel), С. Рівс (S. Reeves), Р. Сміт (R. Smith), К. Вілсон (K. Wilson).

У процесі дослідження використано такі теоретичні та емпіричні методи, як: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, інтерпретація, моделювання, бесіда та ін.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фармацевтична освіта у Великій Британії має довгу та багату історію, що розпочинається ще з середньовічних аптекацій, де лікарі та аптекарі працювали пліч-о-пліч. З часом відбулася спеціалізація професій, що привело до створення окремих навчальних програм для фармацевтів (Royal Pharmaceutical Society of Great Britain, 2004).

Міжпрофесійна освіта (МПО) почала інтегруватися в освітню систему Великої Британії у відповідь на зростаючу потребу в координації медичних послуг та підвищення якості медичної допомоги.

Зміни в законодавстві та політиці також сприяли розвитку МПО у Великій Британії. Ці зміни підштовхнули університети до активного впровадження МПО у свої навчальні програми, що у відповідь підвищило якість підготовки фармацевтів та їх здатність працювати у мультидисциплінарних командах.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) (World Health Organization, WHO) та Всесвітній альянс медичних професій (World Health Professions Alliance, WHPA), а також національні органи висловили підтримку важливості спільної практики в наданні медичних послуг. Коли ліки є частиною профілактичного або лікувального плану, фармацевт відіграє ключову роль у забезпеченні найвищої якості догляду за пацієнтами, особливо зосереджуючись на відповідальному використанні ліків. Тому спільну практику слід розглядати як критичну для розвитку фармацевтичних функцій у системах охорони здоров'я (World Health Organization, 2010).

ВООЗ та Міжнародна фармацевтична федерація (МФФ) (International Pharmaceutical Federation, FIP) дійшли згоди, що міжпрофесійна освіта (МПО) є основою, яка формує готову до спільної практики робочу силу, а спільна практика веде до зміцнення системи охорони здоров'я, що призводить до покращення результатів для пацієнтів. Таким чином, МПО є ключовою стратегією для початкової та безперервної професійної освіти та підготовки. Зусилля щодо МПО мають, в найкращому випадку, охоплювати як майбутніх, так і нинішніх працівників охорони здоров'я і починатися до реєстрації або ліцензування та продовжуватися протягом кар'єри через безперервний професійний розвиток.

Міжпрофесійна освіта (МПО) визначається Центром сприяння міжпрофесійному навчанню (CAIPE) як «процес, коли дві або більше професій у сфері охорони

здоров'я або соціальних послуг навчаються інтерактивно, із загальною метою забезпечення ефективної співпраці і покращення результатів для здоров'я пацієнтів» (CAIPE, 2021). Це означає, що МПО є набагато цілеспрямованішою, ніж одне з найбільш поширених неправильних уявлень, що студенти з кількох медичних професій просто сидять разом в одній аудиторії, вивчають ті самі теми або пасивно спілкуються в коридорах медичних закладів. Існує багато думок щодо визначення МПО, і термінологія щодо МПО змінювалася та розширювалася з часом (Reeves et al., 2010; Barr et al., 2005; World Health Organization, 2010; International Pharmaceutical Federation, 2009).

ВООЗ заявляє, що спільна практика в охороні здоров'я відбувається тоді, коли медичні працівники різних спеціальностей надають комплексні послуги, співпрацюючи з пацієнтами, їхніми родинами, доглядачами та громадами, щоб забезпечити найвищу якість медичної допомоги у всіх умовах. Разом із ВООЗ, Всесвітній альянс медичних професій (WHPA), який об'єднує Міжнародну раду медсестер, Міжнародну фармацевтичну федерацію, Всесвітню конфедерацію фізичної терапії, Всесвітню стоматологічну федерацію та Всесвітню медичну асоціацію, підтримав заяву про важливість спільної практики та нещодавно заснував нагороду за міжпрофесійну спільну практику. Коли ліки є частиною плану профілактики або лікування, фармацевт є важливим для забезпечення найкращої якості догляду за пацієнтом. Фармацевти співпрацюють з іншими фахівцями в ряді практичних умов і значно впливають на середовище охорони здоров'я та навчання у своїй країні. Передова спільна практика фармацевтів досягається тими, хто продемонстрував компетентність та освіту, необхідні для прямої участі у догляді за пацієнтами. Належно підготовлений фармацевт має бути повністю інтегрований у міжпрофесійну команду для оптимізації спільної практики.

МПО сприяє формуванню звичок співпраці, співробітництва та розуміння ролей і відповідальностей кожного професіонала, що є ключовим для як медичних лікарів, так і фармацевтів. Це підготовка є необхідною, оскільки фармакотерапія часто потребує координованого підходу між лікарями і фармацевтами. Управління лікуванням пацієнтів з великою кількістю супутніх захворювань і проблемами поліфармації може бути складним завданням. Мультидисциплінарний підхід необхідний для забезпечення безпечного і ефективного управління лікуванням.

Міжпрофесійна освіта (МПО) стає все більш важливою складовою підготовки фармацевтів у Великій Британії. Вона спрямована на покращення взаємодії між різними медичними професіями та підвищення якості догляду за пацієнтами. Впровадження МПО у навчальні плани магістерських програм з фармації (MPharm) сприяє розвитку у студентів необхідних навичок співпраці, комунікації та командної роботи. МПО отримала сильну підтримку від Ради з фінансування вищої освіти Англії (HEFCE) завдяки фінансуванню з 2005 по 2010 рік для Центрів досконалості в навчанні та викладанні (Centres for Excellence in Teaching and Learning, CETLs). Після конкурсу на подання заявок університетами, HEFCE надав п'ятирічне фінансування до 4,5 мільйона фунтів стерлінгів кожному з 74 CETL, з яких понад третина стосувалися навчання і викладання у сфері охорони здоров'я та соціальної допомоги, серед яких центри МПО університетів Бірмінгема (Міждисциплінарне навчання та викладання в галузі психічного здоров'я), Бристоля (Центр AIMS. Прикладні та інтегровані медичні науки), Ковентрі (Центр міжпрофесійного електронного навчання в галузі охорони здоров'я та соціального захисту), Лідса (Centre Inter-Disciplinary

Ethics Applied), Ліверпуля (Центр досконалості в навчанні і викладанні професіоналізму у студентів-медиків), Міддлсекса (Центр досконалості у навчанні та викладанні в галузі психічного здоров'я та соціальної роботи), Плімута (Практичне навчання в галузі охорони здоров'я та соціального захисту), Саутгемптона (Центр передового досвіду викладання і навчання в міжпрофесійному навчанні), Лондонського університету королеви Марії (Центр клінічних та комунікативних навичок) (Centres for excellence in teaching and learning: outcomes and funding allocations, 2005).

Лондонський центр командної практики та навчання в галузі охорони здоров'я Королівського коледжу Лондона об'єднує вчених, які мають досвід у міжпрофесійній та командній практиці та навчанні в охороні здоров'я.

Центр співпрацює з факультетами охорони здоров'я в розробці та проведенні міжпрофесійної, командної освітньої діяльності для студентів. Усі вони зосереджені на об'єднанні студентів з різних дисциплін для спільного навчання, щоб підвищити їхню здатність працювати в ефективних командах, які співпрацюють. Щороку понад 3500 студентів на 10 факультетах проходять принаймні одну з міжфахових сесій, координованих Центром.

Усі студенти 1-го курсу фармації вивчають модуль «Сприяння безпеці пацієнтів». Модуль дозволяє організувати ефективну командну роботу в наданні медичної допомоги, що може позитивно вплинути на безпеку пацієнтів у міжпрофесійному контексті.

Студенти 3-го курсу фармації вивчають модуль «Спільна командна робота в галузі психічного здоров'я» який надає студентам можливість працювати в партнерстві з людиною, яка має досвід вирішення проблем з психічним здоров'ям, щоб розвинути навички, необхідні для планування особистісно орієнтованої допомоги. Командне міжпрофесійне навчання дозволяє студентам ефективно виконувати різні ролі та обов'язки в охороні здоров'я, враховуючи при цьому важливість спільного лідерства та впливу людського фактору на функціонування команди.

На останньому курсі студенти-фармацевти вивчають модуль «Запобігання помилкам у лікуванні», завдяки якому вони дізнаються як помилки в лікуванні при призначенні, відпуску чи застосуванні препарату становлять серйозну загрозу безпеці пацієнтів і можуть призвести до серйозних побічних ефектів. Студентам надається підготовчий навчальний контент в Інтернеті для отримання максимальної можливості навчатися від фасилітаторів, які мають досвід помилок у лікуванні та досвід роботи в міждисциплінарних командах.

У Кардиффському університеті Великої Британії сесія міжпрофесійної освіти проводиться зі студентами 3- або 4-го курсу фармації та спрямовується на терапію та рецептування. Студенти вивчають історію медикаментозних препаратів, виявлення взаємодій між препаратами та побічних реакцій, звітування про побічні реакції та виписування рецептів, а також способи розв'язання проблем та прийняття рішень. Міжпрофесійні партнери чергуються у ролях пацієнта та медичного працівника. Результати міжпрофесійної роботи дозволяють встановити точну медичну історію, що охоплює як призначені, так і інші медикаменти, планування адекватної медикаментозної терапії, надання безпечного та законного рецептування і виявлення та звітування про побічні реакції медикаментів.

Міждисциплінарний центр прикладної етики університету Лідса – це спеціалізований підрозділ для навчання, досліджень, тренінгів і консультацій з прикладної етики, який поєднує глибокі теоретичні дослідження та реальний досвід для вирішення найскладніших етичних проблем, з якими стикається сьогодні світ.

Короткі курси з професійної етики центру – чудова можливість продовжити свій професійний розвиток. Центр пропонує широкі ресурси, спеціалізовану підтримку та курси, які можна адаптувати до роботи та інших зобов'язань. Важливим для студентів-фармацевтів є «Курс біомедичної та медичної етики», який знайомить студентів із низкою етичних питань у медичній та сестринській практиці, зокрема щодо правди, довіри, конфіденційності і згоди у стосунках між опікуном і пацієнтом, а також змістом і суворістю філософських аргументів, які лежать в основі цих питань. В межах курсу також розглядається роль етичних кодексів у прийнятті рішень медичним працівником.

Центр передового досвіду викладання та навчання в міжпрофесійному навчанні Саутгемптонського університету є одним із 74 центрів національної мережі з передового досвіду та міжпрофесійної підготовки, створених та фінансованих Радою з фінансування вищої освіти Англії (HEFCE) для сприяння досконалості у викладанні та навчанні у вищій освіті. Центр пропонує працівникам охорони здоров'я, соціальної допомоги та освіти більше можливостей «навчатися один з одним, у та один про одного» з метою створення більш цілісного підходу до охорони здоров'я і прагнення до розмивання кордонів між медичною та соціальною допомогою, що дозволить надавати допомогу, орієнтовану на пацієнта.

Навчальний модуль «Вступ до професійної практики», який презентує центр, призначений для створення основи, на якій можна будувати різні програми, що ведуть до професійної реєстрації. Модуль має на меті контекстуалізацію охорони здоров'я та соціальної допомоги, досліджуючи її походження, філософію та пріоритети, включаючи сприяння доброму здоров'ю, а також контролю за хворобами. Цей модуль також має на меті вивчення етичних аспектів догляду, щоб зміцнити та прищепити шанобливу, рефлексивну, професійну практику, включаючи важливість захисту вразливих людей. Більш того, модуль надає набір навичок для підготовки студентів-фармацевтів до їхнього першого практичного досвіду.

У Школі здоров'я і наук про життя та міжпрофесійної освіти університету Глазго, міжпрофесійна підготовка студентів у галузі охорони здоров'я та соціальної роботи починається на першому курсі і триває протягом усього терміну навчання. Школа реалізує низку міжпрофесійних модулів для студентів-медиків, пов'язаних з охороною здоров'я та соціальною роботою, серед яких варто виділити модуль «Міжпрофесійні дослідження в галузі охорони здоров'я та соціального забезпечення». Модуль вивчається протягом двох семестрів, викладається групою з приблизно 22 співробітників в малих міждисциплінарних групах студентів.

Принаймні дві третини університетів Великої Британії включають МПО до своїх освітніх програм. Ці заклади підкреслюють значущість та важливість МПО для майбутніх медичних професіоналів, особливо фармацевтів. З огляду на значні переваги, впровадження МПО найкраще починати на ранніх стадіях навчання майбутніх медичних фахівців, включаючи фармацевтів (Barr & Brewer, 2012).

Британські університети забезпечують міжпрофесійну підготовку фармацевтів, спрямовану на покращення співпраці між різними медичними професіями, що підвищує якість медичної допомоги та безпеку пацієнтів.

Успішні програми міжпрофесійної освіти в університетах Великої Британії демонструють ефективність міжпрофесійного підходу до навчання, де студенти різних медичних спеціальностей працюють разом над вирішенням клінічних задач.

Основні дисципліни програм охоплюють різні аспекти медичної освіти, спрямовані на розвиток навичок співпраці, комунікації та ефективного управління

пацієнтами. Завдяки інтеграції теоретичних знань і практичних навичок студенти отримують всебічну підготовку до роботи в мультидисциплінарних медичних командах, що є ключовим фактором у забезпеченні високоякісного медичного обслуговування (CAIPE, 2017).

Основними елементами таких програм є спільні лекції, симуляційні заняття та групові проекти, що сприяють розвитку навичок командної роботи та комунікації. Відгуки студентів та викладачів підтверджують позитивний вплив таких програм на професійний розвиток майбутніх фармацевтичних працівників.

Початково терміни «мультипрофесійна освіта», «спільне навчання» або «загальне навчання» сприймалися як універсальне рішення для широкого спектру викликів у сфері охорони здоров'я та соціального обслуговування, від системних провалів у наданні допомоги до недоліків та неефективності робочої сили. Проте в цей період було зроблено значні кроки для уточнення концептуальної основи МПО, вирішення семантичних питань і визначення досяжних результатів. Цей прогрес був значно підсилений прийняттям моделей освіти, зорієнтованих на результати і заснованих на компетентнісному підході як на національному, так і на міжнародному рівні (Royal Pharmaceutical Society of Great Britain, 2004).

Перехід від традиційних «навчальних цілей» до «навчальних результатів» став особливо помітним у фармацевтичній освіті, де компетентнісно-орієнтовані результати набули значного значення. Одночасно їх впровадження у міжпрофесійну освіту спрямовувалося на створення загальних освітніх баз для сприяння порівняльному і взаємодійному навчанню. Цей підхід мав на меті підготувати майбутніх фармацевтів до багатоаспектної співпраці та сприяти злагодженому, але різноманітному наданню послуг (Barr et al., 2011).

Міжпрофесійна освіта (МПО) спрямована на підготовку майбутніх фармацевтів до ефективної співпраці в мультидисциплінарних командах. Вона забезпечує розвиток ключових компетентностей, які необхідні для покращення якості медичних послуг та безпеки пацієнтів. Для студентів-фармацевтів вона передбачає розвиток навичок комунікації, командної роботи, лідерства та етичної практики. При цьому важливо розрізняти загальні, доповнювальні, спільні та колаборативні компетентності, які спрямовані на визнання та повагу до ролі, обов'язків та компетентностей інших професій щодо власної; співпрацю з іншими професіями (Barr, 1998; Barr, 2002).

Представники шести професій – стоматології, медицини, медсестринства, остеопатії, фармації і громадського здоров'я – використовували очікувані компетентності своїх дисциплін для визначення компетентностей міжпрофесійної колаборативної практики. Вони погодилися, що «доменні компетентності» повинні залишатися загальними за своєю природою і функціонувати як керівні принципи. Ці домени охоплювали: цінності та етику для міжпрофесійної практики; ролі і відповідальність; міжпрофесійну комунікацію; команди та командну роботу; навчальні цілі та навчальні заходи. Компетентності в кожному домені були: орієнтовані на пацієнта/сім'ю, спільноту/населення; зосереджені на відносинах; орієнтовані на процес; пов'язані з навчанням; невід'ємною частиною навчальних програм; чутливі до контекста; застосовувані у всіх професіях; легко зрозумілі; орієнтовані на результат (Interprofessional Education Collaborative Panel, 2011).

Для міжпрофесійної освіти були прийняті та адаптовані різноманітні методи навчання з професійної освіти: активні, інтерактивні, рефлексивні та орієнтовані на пацієнта. Такі методи можуть використовуватися для створення можливостей

порівнювати та протиставляти ролі та обов'язки, владу та авторитет, етику та кодекси практики, знання та навички з метою побудови ефективних відносин та розвитку і закріплення навичок для колаборативної практики (Barr et al., 2011).

Інтеграція МПО у навчальні програми медичних вищих навчальних закладів сприяє формуванню кваліфікованих та всебічно підготовлених фахівців у сфері охорони здоров'я. Серед методів розвитку компетентностей МПО студентів-фармацевтів використовуються проблемно-орієнтоване навчання, навчання на основі спостережень, лабораторне симульоване навчання, на основі кейсів, майстер класи, електронне навчання.

Практичне навчання також розглядається як середовище, через яке застосовуються різноманітні методи навчання в аудиторії, на місці стажування або там, де студенти індивідуально або в групах обирають доступ до професійних матеріалів (Barr & Brewer, 2012).

Інтерактивні методи включають обговорення, дебати, проблемно-орієнтоване та кейс-орієнтоване навчання та роботу в невеликих групах. Загальне навчання включає лекції і семінари для великих груп. Місця проходження практики надавали можливості для практики у студентських міжпрофесійних командах, а також для аудиту послуг, наслідування членів інших професій, спостереження і участі у роботі команд та інтерв'ю з користувачами послуг. Вибір лише одного методу був би надто обмежувачим і не відповідав би різноманітності потреб студентів і їх стилів навчання. Проблемно-орієнтоване навчання (PBL) застосовувалося менше в британській МПО, ніж можна було б очікувати, враховуючи його рекомендацію ВООЗ як основи міжпрофесійного навчання.

Розвиток компетентностей міжпрофесійної освіти є важливим компонентом підготовки студентів-фармацевтів. Це забезпечує їхню готовність до ефективної співпраці в мультидисциплінарних командах, що сприяє покращенню якості медичних послуг та безпеки пацієнтів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Міжпрофесійна освіта (МПО) – навчальний підхід, який об'єднує студентів з різних медичних спеціальностей для спільного навчання, обміну знаннями і розвитку навичок командної роботи. У контексті фармації МПО спрямована на підготовку фармацевтів до ефективної співпраці з іншими медичними професіоналами, що є ключовим фактором у забезпеченні високоякісного медичного обслуговування.

Міжпрофесійна освіта у фармації є важливим елементом підготовки студентів у Великій Британії до майбутньої професійної діяльності. Спільні курси, симуляційні навчання та клінічні практики сприяють розвитку навичок співпраці, комунікації та ефективного догляду за пацієнтами. Незважаючи на виклики, такі програми мають значний потенціал для покращення якості медичних послуг та професійного зростання студентів-фармацевтів.

Міжпрофесійна освіта у фармакології є надзвичайно важливою для студентів-медиків Великої Британії, оскільки вона поглиблює їхнє розуміння терапії ліками, сприяє ефективній комунікації та командній роботі та, зрештою, покращує догляд за пацієнтами. Інтеграція МПО у фармакологічну освіту допомагає студентам-медикам краще співпрацювати з фармацевтами та іншими медичними професіоналами, забезпечуючи комплексний і безпечний підхід до використання медикаментів.

Перспективами подальших досліджень вважаємо обґрунтування прогресивних ідей британського досвіду міжпрофесійної освіти фармацевтів для їх використання у модернізації української системи вищої фармацевтичної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Barr, H., & Brewer, M. (2012). Interprofessional practice-based education. In J. Higgs, R. Barnett, S. Billett, M. Hutchings, & F. Trede (Eds.). In: *Practice-based education: Perspectives and strategies* (pp. 199–212). Rotterdam, the Netherlands: Sense Publishers.
2. Barr, H. (1998). Competent to collaborate: Towards a competency-based model for interprofessional education. *Journal of Interprofessional Care*, 12(2), 181-187.
3. Barr, H., Helme, M., & D'Avray, L. (2011). *Developing interprofessional education in health and social care courses in the United Kingdom. Paper 12*. The Higher Education Academy: Health Sciences and Practice. <http://www.health.heacademy.ac.uk>
4. Barr, H. (2002). *Interprofessional education: Today, yesterday and tomorrow*. London: LTSN Health Sciences and Practice.
5. Barr, H., Koppel, I., Reeves, S., Hammick, M., & Freeth, D. (2005). *Effective interprofessional education: Assumption, argument and evidence*. London: Blackwell.
6. CAIPE (2017). *Interprofessional education guidelines (Barr, H., Ford, J., Gray, R., Helme, M., Hutchings, M., Low, H., Machin, A., & Reeves, S.)*. London: CAIPE. <http://www.caipe.org>.
7. CAIPE (2021). *Interprofessional education handbook (Ford, J., & Gray, R.)*. London: CAIPE. <http://www.caipe.org>.
8. Centres for excellence in teaching and learning: outcomes and funding allocations (2005). *Special initiative (Higher Education Funding Council for England)*. https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/11487/1/05_17.pdf
9. International Pharmaceutical Federation (2009). *FIP reference paper collaborative practice*. The Hague: International Pharmaceutical Federation. <http://bit.ly/1LhHZ7e>.
10. Interprofessional Education Collaborative Panel (2011). *Core competencies for interprofessional collaborative practice: Report of an expert panel*. Washington, D.C.: Interprofessional Education Collaborative.
11. Reeves, S., Lewin, S., Espin, S., & Zwarenstein, M. (2010). *Interprofessional teamwork for health and social care*. London: Blackwell-Wiley.
12. Royal Pharmaceutical Society of Great Britain (2004). *Making pharmacy education fit for the future*. <http://www.rpsgb.org/pdfs/>
13. World Health Organization (2010). *Framework for action on interprofessional education & collaborative practice (WHO/HRH/HPN/10.3)*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.